

A X. Komárom megyei Honismereti Táborról

Már harmadik alkalommal adott otthont Környe község a Komárom megyei Honismereti Tábor résztvevőinek. A múzeum szakemberei által kialakított gyűjtési program szerint nyolc csoportban folyt a munka, amely kiegészítette a két évvel előbb elkezdett gyűjtést. Legfőbb feladatunk ez évben a német nemzetiség körében végzett történeti, néprajzi anyaggyűjtés teljessé tétele volt.

A Fatuska János által vezetett csoport a *népi építészet* környei emlékeit mérte fel. A parasztság három rétegének megfelelően három lakóháztípust, 2, 3, 4 osztású házakat és a hozzájuk megfelelő nagyságrendben kapcsolódó gazdasági épületeket írták le és mérték fel, megállapítva ezek átalakításainak, mai felhasználásainak módjait is. Jól kiegészítette ezt az anyagot a Kindler Péter által vezetett, *népi gazdálkodás* témakörével foglalkozó csoport. Fontos adatokat találtak a birtoknagyságok alakulására, a gépesítés mértékére, a termesztett növények fajtáira, s szőlőművelésre és az állattenyésztésre vonatkozóan. A *népi szokásanyag* gazdag témakörét két csoport is vizsgálta. Claus Sauerbrei a májusfaállítás, a tojásgurítás, a pünkösöd, szilveszter, karácsony, újév szokásanyagát, s ennek szövegelemkeit gyűjtötte. Megállapították, hogy Vértessomlón, Várgesztesen az anyag ősbib, tisztább, éppen a községek elszigeteltsége miatt. Környén ezeket a magyar lakosság jelenléte is színezi. A Romics Éva által vezetett csoport főként a *lakodalmi szokásokkal* foglalkozott. A megkértől a lakodalom lefolyásán át a viselet, a főzés apró részleteig, rendkívül színes képet állítottak össze, ez örömteli és a község életének fontos eseményéről. Schmidt Mónika csoportja Környén, Várgesztesen és Vértessomlón gyűjtött népdalokat. Az ez évi munkát az is segítette, hogy már ismerték a forrásközlőket, és azok is szívesen, megfelelő hangulatban énekeltek. Vizsgálták az ismert dallamok helyi szövegváltozatait is, a férfi és női ének különbségeit, a férfi és női együttes éneklés szép példáit sikerült rögzíteniük. A hároméves gyűjtőmunka hatásaként megfigyelték, hogy az emberek újra felfedezték az egybitt éneklés örömeit. Több helyen azt is megigérték, hogy összegyűjtik az összes anyagot, és kihívják népdalkutatóinkat a teljes anyag bemutatására.

A XVIII. században idetelepült németek történeti, néprajzi kutatása mellett nagyon fontos a *nyelvjárási gyűjtés*. Erb Mária vezetésével 600 szó kérdőív szerinti fonetikus átírást végezték el egy csoport tagjai. Főként a mindennapi élet szavait gyűjtötték. Itt különösen fontos volt a gyűjtők német tudása. Figyelték a magyar szavak beépülését a német nyelvbe. Az új eszközöket magyarul használják, de névelőt tesznek elé (például der porszívó). A szóképzésben is érdekes keveredés figyelhető meg, például elnök, postás. Vértessomlón, Várgesztes népi egységét, nyelvjárási tisztaságát itt is meg lehetett figyelni.

Az Ambrus Gabriella által vezetett *természettudományi gyűjtőcsoport* az elmúlt évi növényfaji gyűjtést kiegészítendő víz- és talajvizsgálatokat végzett. Az Öreg-tó, a patak és a Homoki-tó szennyezettségét, a vízminták kémhatását, oxigén-fogyasztását vizsgálták. A talajmintáknál a vízmegkötő képességet. Érdekes kísérleteket végeztek növényi részekkel is. A *régészeti csoport* (vezetését én láttam el) már az elmúlt évben előzetes bejárást végzett a Környe–Kecskédi út mellett építendő lakótelep helyén. Most a gépek által meggyalult felületet néztük végig. Lelőhelyre utaló nyomokat nem találtunk. Mivel a településen új ásatást indítani pár napra nem lehetett, a csoport 2 nap alatt felmérte a település régi német feliratú sírköveit. A csoport részt vett a majki premontrei apátság Juan Cabello által vezetett ásatásán is.

A táborozás alatt hangverseny, színház, előadások, tatai kirándulás és az utolsó nap diszkó tette még emlékezetesebbé a környei napokat.

Az elmúlt években bevezetett próbálkozás az általános és középiskolások együttes táborozására kitűnően bevált. Aki 7–8. osztályos korában jelentkezett, az visszatérő tagja táborunknak, tapasztalataival segítette a csoportvezetőt és kisebb, kezdő társait a munkában. Beszámolóik komoly, elmélyült és lelkes munkáról tanúskodnak. Szerencsések voltunk a hely kiválasztásával is, hiszen a község vezetője, Nagy István tanácselnök kezdettől fogva a legmesszebbmenőkig támogatta munkánkat. Tábor záró szavaiban rámutatott arra, hogy a három tábor a község számára is fontos volt. Azóta alakult honismereti gyűjtőcsoport, a kombinált történetének feldolgozása is azóta indult meg.

A segítőkész vezetők, kitűnő adatközlők, jó elhelyezkedés és értelmezési lehetőségek, az ismert terep és a lelkes gyűjtőmunka egy új Honismereti Füzetre való anyagot, gazdag élményeket és tapasztalatokat eredményeztek.

Dr. B. Szatmári Sarolta